

Зловживання повноваженнями членами Державних кваліфікаційних комісій

ВИСОКИЙ
рівень ризику

Власник ризику: [Державна служба морського та річкового транспорту України](#), [Інспекція з питань підготовки та дипломування моряків](#), [ДП «Моррічсервіс»](#)

Підзвітність власника: [Міністерство інфраструктури України](#)

Сфера публічного управління: [Інфраструктура](#)

Чого стосується: [Морська інфраструктура](#)

Нормативна база: [Порядок роботи Державних кваліфікаційних комісій](#), [Порядок видачі кваліфікаційних документів особам командного складу суден та суднової команди морських суден](#), [Положення про огляд підприємств, організацій та установ, що проводять підготовку моряків](#), [ПКМУ від 30 червня 2021 р. № 734 "Про реалізацію експериментального проекту щодо проведення іспиту у формі комп'ютерного тестування для підтвердження кваліфікації моряків"](#), [Кодекс торговельного мореплавства України](#)

Дата перегляду ризику: 09.08.2022 року

ОПИС РИЗИКУ:

Державні кваліфікаційні комісії (далі – ДКК) – це комісії, які діють відповідно до ст. 51 Кодексу торговельного мореплавства України у порядку, визначеному Мінінфраструктури. Їх ключовою метою є підтвердження компетентності моряків для подальшої видачі їм сертифікатів компетентності. Вимоги утворення та особливості діяльності ДКК регламентуються Порядком роботи Державних кваліфікаційних комісій (далі – Порядок).

Раніше ДКК відводилася важлива роль у процесі підтвердження компетентності моряків, адже на їхньому засіданні проводився переважно усний іспит на визначення навичок та знань моряків. Подібна процедура характеризувалась корупційними практиками, через дискреційні повноваження членів ДКК, які могли за неправомірну вигоду затвердити необхідний для моряка результат. Спостерігалось і багато скарг щодо упередженого оцінювання моряків та необґрунтованих відмов у підтвердженні компетентності. Восени 2021 року було прийнято рішення підтверджувати компетенції моряків за допомогою незалежного електронного тестування. Проте самі ДКК залишилися і саме вони підтверджують компетентності моряків Протоколами зі своїх засідань.

Наразі доцільність існування ДКК є сумнівною, бо єдиною їхньою функцією залишилось бути спостерігачами при електронному тестуванні та збиратися на засідання, де їй членам необхідно затвердити результати тестування чи наявність стажу моряка своїм протоколом та висновком. Бути екзаменаторами на тестуваннях можуть і працівники сервісних центрів, де вони відбуваються. Затвердження результатів тестів, які вже згенеровані комп'ютером, є додатковим бюрократичним елементом в процесі дипломування моряків. Згідно з Кодексом торговельного мореплавства рішення з підтвердження стажу мають виносити працівники Адміністрації судноплавства, тож ДКК лише їх фіксує своїм висновком.

При цьому без висновку ДКК моряки не можуть отримати свого диплому, що свідчить про зайву ланку погодження при дипломуванні моряків. Додаткові корупційні ризики несе недосконалість Порядку роботи Державних кваліфікаційних комісій, згідно з яким їхні члени фактично працюють на громадських засадах і не несуть чіткої відповідальності за свої рішення, навіть якщо вони є неправомірними.

Джерела ризику

Відсутність доцільності існування кваліфікаційних комісій.

Бюрократизація процедури тестування.

Стратегічні наслідки

Затягування процесу дипломування моряків.

Спотворення системи підготовки та сертифікації.

Корупційні наслідки

Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 ККУ).

Зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 ККУ).

СПОСОБИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКУ

Нормативні

✓ Міністерству інфраструктури України розробити нормативно-правовий акт, який врегулює діяльність електронного сервісу кабінету моряка, а саме:

- встановить чіткі процедури обробки та перевірки наданих моряками документів, терміни цих дій;
- закріпить обов'язковість надання обґрунтованих відмов в обробці чи верифікації документів, в тому числі із зазначенням чітких зауважень, які стали причиною для відмови;
- закріпить необхідність фіксації посадової особи, яка підписала цю відмову.

✓ Врегулювати можливість моряків підтверджувати свою компетенцію за рахунок трудового стажу шляхом прийняття нормативно-правових актів Кабінетом Міністрів України, спрямованих на реалізацію Закону України від 29 червня 2021 року № 1578-ІХ «Про внесення змін до статті 51 Кодексу торговельного мореплавства України щодо вимог до кваліфікації членів екіпажу», які закріплять чіткі процедури та терміни процедури підтвердження компетенція моряка через трудовий стаж.

Ліквідувати державні кваліфікаційні комісії:

- нормативно закріпити автоматичне формування протоколу про успішне підтвердження кваліфікації моряка за результатами тестування, яке дає право отримати свідоцтво фахівця;
- нормативно закріпити формування протоколу про підтвердження стажу моряка, яке дає право

отримати свідоцтво фахівця, за результатами перевірки посадовими особами Адміністрації судноплавства наданих ним даних про його трудовий стаж.

✓ Реорганізувати повноваження посадових осіб приватних підприємств та інституції (Державна служба морської та річкової служби, ДП «Моррічсервіс» та ДП «Інспекція з питань підготовки та дипломування моряків»), залучені до процесу дипломування моряків, з чітким розподілом повноважень та сфер відповідальності між ними відповідно до нормативно-правових актів. Зменшити кількість органів, залучених до процесу підготовки та дипломування моряків, шляхом ліквідації ДП «Інспекція з питань підготовки та дипломування моряків» та передачею повноважень з питань оцінки компетентності та дипломування моряків відповідно до Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року до Державної служби морського та річкового транспорту.

Процедурні

✓ Заборонити використання несанкціонованих програм («НТЗ.gov.ua» та «НТЗdigital») для внесення сертифікатів про підготовку моряків у Єдиний державний реєстр документів моряків навчально-тренажерними закладами, функціонування яких призводить до корупційних правопорушень. До розробки захищеної державної системи надати можливість НТЗ вносити сертифікати не використовуючи сторонні програми.

✓ Міністерству інфраструктури України закріпити у Порядку підтвердження кваліфікації та дипломування осіб командного складу суден та суднової команди морських суден СЕС 6.0 як єдине доступне комп'ютерне тестування для підтвердження кваліфікації моряків і забезпечити вільний доступ до нього без штучних перепон в процесі запису через електронні сервіси шляхом встановлення терміну на обробку заяви моряка.

✓ Міністерству інфраструктури України забезпечити процес зупинення шахрайських дій з «Кабінетом моряка», а також інформаційними ресурсами, базами даних та програмними забезпеченнями, які мають стосунок до процесу сертифікації та дипломування моряків («Веб-сайт перевірки документів моряків», «Автоматизована система реєстрації та перевірки документів моряків України», «Електронний кабінет моряка» та інші), а саме:

- припинити діяльність несанкціонованих електронних ресурсів, до яких мають доступ сторонні особи;

- забезпечити знаходження Єдиного державного реєстру документів моряків лише у власності держави.

✓ Завершити розробку та впровадити нову Автоматизовану інформаційну систему, замість незахищених інформаційних ресурсів, баз даних та програмних забезпечень, яка:

- відповідатиме вимогам законів України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про захист персональних даних», «Про електронні довірчі послуги», а також іншим нормам чинного законодавства України та вимогам окремих нормативних документів;

- пройде державну експертизу на відповідність КСЗІ;

- належатиме та адмініструватиметься виключно державними органами.

✓ Розробити новий модуль державної захищеної автоматизованої інформаційної системи, створений для внесення даних про видані навчальнотренажерними закладами сертифікати.

✓ Створити ефективні системи повідомлень про корупційні правопорушення Державною службою морського та річкового транспорту і ДП «Моррічсервіс», які повністю відповідатимуть Закону України «Про запобігання корупції» та іншим виданим НАЗК нормативно-правовим актам і методичним рекомендаціям.

Індикатори виконання
плану дій

Відповідальний
суб'єкт

Потреба у
фінансових
витратах

Відповідно до заходів мінімізації.

**Міністерство
інфраструктури
України
Державна
служба
морського та
річкового
транспорту
України
Інспекція з
питань
підготовки та
дипломування
моряків
ДП
«Моррічсервіс»**

ПОТРЕБУЄ

ПІДТВЕРДЖЕННЯ ІСНУВАННЯ РИЗИКУ

Реєстр судових рішень

Інші джерела

Кейс

В Україні спостерігаються проблеми з утворенням постійно діючих ДКК з боку ДП «Інспекція з питань підготовки та дипломування» та їхнє стабільне функціонування, через що моряки скаржаться, що не можуть отримати необхідні висновки про компетентність та свої дипломи. Також механізми оскарження рішень ДКК є неефективними, через що змусити усунути порушення при оцінюванні компетенції моряка «Інспекцію з питань підготовки та дипломування моряків» може лише суд. Згідно з матеріалами слідства у 2020 році правоохоронці викрили схему, в ході реалізації якої до засідань Державної кваліфікаційної комісії допускалися лише ті моряки, які отримували сертифікати для проходження іспитів у «клубних» НТЗ (тих НТЗ, які вступили в злочинну співпрацю з посадовими особами ДП «Інспекція з питань підготовки та дипломування моряків» для незаконного збагачення). І тільки тим морякам, хто мали сертифікати «клубних» НТЗ, ДКК підтверджувала компетентність.

Тегування:

ДИПЛОМУВАННЯ МОРЯКІВ

МОРСЬКА ГАЛУЗЬ